

Sekretarz Stanu

DWOiP-I-053-20/18

dot. IX.517.1143.2018.MM

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPL.	2019 -02- 14
ZAL.	NR.

Pan

Adam Bodnar

Rzecznik Praw Obywatelskich

W nawiązaniu do pisma Pana Rzecznika z dnia 29 listopada 2018 r. (znak IX.517.1143.2018.MM), skierowanego do Prezesa Rady Ministrów i przekazanego według kompetencji Ministrowi Sprawiedliwości, w sprawie podjęcia inicjatywy legislacyjnej zmierzającej do znowelizowania rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2016 r. *w sprawie współdziałania podmiotów w wykonywaniu kar, środków karnych, kompensacyjnych, zabezpieczających, zapobiegawczych oraz przepadku., a także społecznej kontroli nad ich wykonywaniem* (Dz.U. poz. 2305), uprzejmie przedstawiam, co następuje:

Wystąpienie Pana Rzecznika sformułowane zostało na kanwie doświadczeń w działalności resocjalizacyjnej organizacji społecznych, w tym Stowarzyszenia Bractwo Więzienne Samarytania z siedzibą w Bydgoszczy, podejmowanej w trybie i na zasadach określonych w art. 38-39 *Kodeksu karnego wykonawczego* oraz wymienionego wyżej rozporządzenia wykonawczego Prezesa Rady Ministrów. Nakreślony problem związany jest z brzmieniem § 3 rozporządzenia, określającego wymogi, jakie muszą spełnić przedstawiciele stowarzyszeń, fundacji, organizacji oraz instytucji, których celem działania jest zapobieganie przestępczości i readaptacja społeczna, kościołów i innych związków wyznaniowych, a także osoby godne zaufania, chcący uczestniczyć w wykonywaniu kar, środków karnych, kompensacyjnych, zabezpieczających, zapobiegawczych oraz przepadku. Z uwagi na okoliczność, iż jednym z takich wymogów jest uprzednia niekaralność

za przestępstwo popełnione umyślnie (§ 3 pkt 2 rozporządzenia), przedstawicielami podmiotów nie mogą być skazani za tego rodzaju przestępstwo byli więźniowie.

Minister Sprawiedliwości dostrzega wartość i potencjał efektywnej współpracy podmiotów zewnętrznych z organami i służbami państwowymi w zakresie zapobiegania przestępczości oraz resocjalizacji osób naruszających porządek prawny i powszechnie akceptowane normy społeczne. Należy podkreślić, że system readaptacji społecznej skazanych w Polsce ma złożony i interdyscyplinarny charakter, a współdziałanie wielu organów państwowych, służb, instytucji oraz przedstawicieli społeczeństwa, jest wpisane w jego istotę, jako warunek konieczny skuteczności działań służących społecznej inkluzji skazanych. Zwłaszcza w odniesieniu do osób pozbawionych wolności kontakt ze światem zewnętrznym, w tym z podmiotami niezwiązanymi z aparatem państwa, jest szczególnie pomocny w realizacji określonych w art. 67 § 1 *Kodeksu karnego wykonawczego* celów kary w postaci wzbudzania w skazanym woli współdziałania w kształtowaniu jego społecznie pożądanых postaw, w szczególności poczucia odpowiedzialności oraz potrzeby przestrzegania porządku prawnego i tym samym powstrzymania się od powrotu do przestępstwa.

Z uwagi na treść postulatu Pana Rzecznika, którego istotą jest dopuszczenie możliwości podejmowania działań w charakterze przedstawiciela podmiotu lub osoby godnej zaufania, w uzasadnionych wypadkach, również przez osoby, które nie mogą wylegitymować się niekaralnością za przestępstwa popełnione umyślnie, podkreślenia wymaga, że jednostki penitencjarne pełnią nie tylko funkcję resocjalizacyjną i socjalno-bytową, ale przede wszystkim funkcję izolacyjną, o bezpośrednim wpływie na stan bezpieczeństwa publicznego. Współistnienie i wzajemne przenikanie tych funkcji znajduje wyraz w przepisach prawnych regulujących podstawowe zadania Służby Więziennej jako służby państwowej powołanej do wykonywania tymczasowego aresztowania oraz kar pozbawienia wolności i środków przymusu skutkujących pozbawieniem wolności. Ustawa z dnia 9 kwietnia 2010 r. *o Służbie Więziennej* (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 1542) w art. 2 ust. 2 wśród podstawowych zadań tej formacji z jednej strony wymienia prowadzenie oddziaływań penitencjarnych i resocjalizacyjnych wobec osób skazanych na karę pozbawienia wolności oraz zapewnienie osobom przebywającym w jednostkach penitencjarnych przestrzegania ich praw, a zwłaszcza humanitarnych warunków bytowych, poszanowania godności,

opieki zdrowotnej i religijnej, z drugiej zaś strony akcentuje zadania w postaci ochrony społeczeństwa przed sprawcami przestępstw lub przestępstw skarbowych osadzonymi w zakładach karnych i aresztach śledczych oraz zapewnienie w tych zakładach porządku i bezpieczeństwa.

Zdaniem Ministra Sprawiedliwości nakreślony wielowymiarowy charakter zakładu karnego i aresztu śledczego implikuje konieczność stworzenia takich ram prawnych współdziałania podmiotów zewnętrznych w wykonywaniu kar i innych środków penalnych, który w sposób należyty zrównoważy możliwość realizacji przez Służbę Więzienną funkcji resocjalizacyjnej i funkcji izolacyjno-ochronnej. Określone w § 3 pkt 2 wymienionego na wstępie rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów kryterium niekaralności za przestępstwa popełnione umyślnie, obowiązuje w polskich warunkach od ponad dwudziestu lat (przewidziane było również w dwóch poprzednich rozporządzeniach regulujących tożsamą materię z 1998 r. i z 2003 r.). Wymóg ten, oczywiście do czasu zatarcia skazania, należy ocenić jako nieodzowny dla eliminacji zbędnych zagrożeń w wewnętrznym funkcjonowaniu zakładów karnych i aresztów śledczych, które ze swej natury są strefami o podwyższonym ryzyku wystąpienia różnorodnych zjawisk poważnie zakłócających spójność, porządek i bezpieczeństwo osób w nich przebywających.

Z tych względów Ministerstwo Sprawiedliwości uznaje, że przepisy aktualnie obowiązującego rozporządzenia wykonawczego tworzą optymalne ramy prawne prowadzenia przez podmioty zewnętrzne na terenie jednostek penitencjarnych działalności resocjalizacyjnej, terapeutycznej, społecznej i kulturalnej oraz ich współdziałania w tym zakresie z administracją więzienną. W szczególności, poprzez określenie wymogów, jakim muszą odpowiadać przedstawiciele tych podmiotów, dążą do minimalizowania ryzyka nadużyć z ich strony w przestrzeni penitencjarnej oraz zrównoważenia potrzeby skutecznej resocjalizacji z interesem bezpieczeństwa wewnętrznego jednostek penitencjarnych.

Do wiadomości:

- Kancelaria Prezesa Rady Ministrów (do sprawy BPRM.181.4.8.2018.TI)

SEKRETARZ STANU
w Ministerstwie Sprawiedliwości
Patryk Jaki